

משנה ב'

בעל חוב אינו רשאי לגבות מנכסים משעבדים אלא באמצעות בית דין, השמים את הנכסים, מכריוזים על המכירה ומפקחים עליה.
משנה זו מפרטת את אופן גבית כתבה ודמי מזונות של אלמנה מנכסי בעלה.
המשנה תזכיר גבית כתבה בידי מארסת שהתאלמנה. קיים דיון אם לארוסה יש כתבה, אך אם כתב לה הארוס כתבה הכל מודים שנתחייב¹. ברם, למזונות אינה זכאית.

ד'
בתשרייום ו'
פר'
האזינו

(קידושין מ)

ביאור

כתובות פרק י"א = ב'

¹ אלמנה, בין ארוסה ובין נשואה, רשאית למכר מנכסי בעלה כדי לגבות את כתבתה שלא באמצעות בית דין המסמכים לדון, אך לא תמכר לבדה אלא באמצעות שלשה אנשים הבקיאים בשומת נכסים.

רבי שמעון חולק ואומר: רק אלמנה מן הנשואין רשאית

למכר שלא בבית דין, לפי שהיא זקוקה לכסף לצורך מזונותיה ואי אפשר שתמתין ותתענה², אך אלמנה מן הארוסין שאינה זכאית למזונות אלא לדמי כתבה, תקיים את ההליך בפני בית דין, על אף העכוב שבדבר. בטעם חקמים נחלקו אמוראים³:

¹ אלמנה, בין מן הארוסין בין מן הנשואין, מוכרת שלא בבית דין. רבי שמעון אומר, מן הנשואין, מוכרת שלא בבית דין. מן הארוסין, לא תמכר אלא בבית דין, מפני שאין לה מזונות.

מקורות והערות

א. ראה בגמרא, דף פט/ב. ב. משמעות כתובתה לא תמכור אלא בבית דין. אולם דברי רש"י (דף יז/א, ד"ה ר"ש) כי לשיטת רבי

היום נלמד:

משנה
כתובות

פרק י"א משנה ב'

גמרא

מדרש אגדה,
בראשית, כב/ד

תובנה מרגשת

מי מנקא
בעל היסורים

לך ולמשפחה

מסכת קידושין
דף מ'

זוהר

תרומה דף קסה.

הלכה

מצות קריאת
שמע

הלכה א'-ב'

כתובות פרק י"א ■ ב'

ביאור

יש אומרים שתקנו כף משום חנא, כדי שייטב בעיני הנשים להנשא, בהוכחן כי בבוא העת יש באפשרותן לגבות את הכתבה בלא קשי וטרחה הכרוכים בפניה לבית דין.¹

**2 וכל שאין לה מזונות,
לא תמכר אלא בבית
דין:**

יש אומרים שתקנו כף משום שגנאי הוא לאדם שתזדקק אשתו לגבות את כתבתה בבית דין, לפי שיאמרו הבריות: זו ארוסתו של פלוני שזנקה לפנות לבית דין לגבות את כתבתה², ויש להניח שמלכתחלה התבונן להשתעבד לה על מנת שלא תזדקק לגבות בבית דין.

רבי שמעון שונה את דבריו:

2 "וכל שאין לה מזונות - לא תמכר אלא בבית דין".

הגמרא מבארת שרבי שמעון כפל את דבריו לרמוז חדוש, שמלבד מארסת זו ישנה אשה נוספת שאין לה מזונות:

בדרך כלל מארסת אינה זכאית למזונות. ברם, מארסת שבעלה גרשה וקם ספק בתקף הגרושין - זכאית למזונות עד שיגרשנה שנית, מפני שעתה היא מעכבת בגללו מלהנשא לאחר ולהזון ממנו. רבי שמעון קובע, אפוא, כי לאחר מותו של זה אין היא זכאית למזונות שהרי עתה כבר אינו מעכבה.¹

מקורות והערות

המונח "משום חנא" באופן שונה בתכלית. ה. שיטה מקובצת, דף צז/ב, ד"ה שאין, בשם רבינו יונה. ו. בית הלוי, חלק ב', סימן מ"ה. ז. ראה בסוגיית הגמרא, דף צז/ב, וברש"י שם. ועיין בתוספות, שם, ד"ה לאתויי, המפרשים את הגמרא באופן שונה.

הר"ן (דף נו/ב מדפי הרי"ף, ד"ה ר"ש) מביא שיש אומרים שגם היא תמכור שלא בבית דין, כדי שתטול כתובתה ויפטרו היורשים מדמי המזונות (ראה פני יהושע, דף צז/א, ד"ה במשנה). ג. דף צז/ב. ד. על פי רש"י (דף צז/ב, ד"ה משום חנא), אולם בעלי התוספות (דף פד/א, ד"ה ולכתובת אשה) מפרשים את

לבלוב הזוגיות בימים שלך

איך אפשר להסביר את העבדה שיש בני זוג הרוטנים בשהם צריכים להמתין לבן או לבת הזוג, ויש כאלו הממתינים בשלחה, אפלו עם חיוך?

ביאור

רגע השיא של ראש השנה הוא התקיעה בשופר. הס משלך בבית הכנסת, התוקע מוציא את השופר מנרתיק הקטיפה, ותוקע. תקיעה, שברים, תרועה. בכל התפלות של ראש השנה, אנחנו מזכירים את מה שהתרחש ביום הזה לפני אלפי שנים - עקדת יצחק, ומבקשים מה שירעיף עלינו ברכה, בזכות הנסיון הגדול שעמדו בו באהבה אברהם אבינו ויצחק אבינו.

האמת היא שהקשר של השופר לעקדת יצחק נראה אקראי לחלוטין. לאחר שהמלאך הורה לאברהם "אל תשלח ידך אל הנער", הרים אברהם את עינו והיריד אברהם את יצחק מהמזבח, העלה במקומו את האיל ושחט אותו.

השופר מזכיר את הקרן של האיל שהוא, ולכן אנחנו תוקעים בשופר. איך הקרן של האיל, שהיה תחליף ליצחק, קשורה לעקדת יצחק? האם לא היה מתאים יותר להניח בבית הכנסת סכין גדולה שתזכיר את הנסיון הגדול?

הרב יהודה צדקה זצ"ל הציג את השאלה הזו בפני תלמידיו וענה להם בספור:

הצדיק רבי אריה לוי זצ"ל, שהיה רב אסירי המחתרות בתקופת המרד בשלטון הבריטי, הגיע בשבת אחת לבקר את אסיריו, בבכל שבת. אבל

מדרש אגדה, בראשית, כב/ד

"בַּהַר ה' יֵרָאֵה" - מִחֶרֶב יִבֹּאוּ בָנָיו שֶׁל יִצְחָק לְהַתְּפִיל לְפָנָיו, תִּמְחַל לָהֶם עַל עֲוֹנוֹתֵיהֶם. "יֵרָאֵה" - יֵרָאֵה לְפָנָיו כְּאִלּוּ אִפְרוּ שֶׁל יִצְחָק צָבוּר לְפָנָיו וְתִמְחַל לָהֶם. מִכָּאן אָמְרוּ שְׂרָאשׁ הַשָּׁנָה הִיא בְּזִמְן שְׁנַעֲקֵד יִצְחָק.

ביאור

בוז הפעם השומר לא נתן לו להכנס. רבי אריה הציג את רשיון הכניסה שלו, אבל השומר סרב: היום יש עצר כללי, אין כניסה! מישוהו נסה להתערב: הרב הזה מתנדב, תן לו להכנס. השומר בשלו: מתנדב? לא יתכן, הוא מקבל משכרת, אין לי ספק בכך.

רבי אריה סובב את החומה עד שמצא בה פּרצה, קפץ מעבר לחומה ונכנס לפלא. השומר זזה אותו ובמקום לעצר אותו אמר: "עכשיו אני יודע שאתה מתנדב. אלו היית מקבל משכרת, היית חוזר הביתה ואומר לממנה עליך: 'לא נתנו לי להכנס'. רב יקר, אתה יכול להשאר".

נחזור לחר המוריה. "אל תשלח ידך אל הנער" - אין לך רשות לשחט אותו. האם אברהם לא רצה שבנו יהיה רצה, בודאי, שאם לא כן, לא היה זה נסיון. ובשנתנה ההוראה לעצר, הוא חפש איל לשחט במקומו, ואמר: "יהי רצון כאלו שחטתי את בני!"

האיל הוכיח שאברהם אבינו התחבר למה שעמד מאחורי הצווי של ה' - הראה לי שאתה אוהב אותי! וגם אחרי שהוא קבל הוראה לא לשחט, הוא רצה לבטא את אהבתו לה'. לכן דוקא השופר מסמל את שיא העמידה של אברהם אבינו בנסיון עקדת יצחק. הוא לא רק עשה את מה שהורה לו ה', פי אין בררה. הוא עשה מאהבה!

קורה שבני זוג ממתנים אחד לשני, מחויץ לחנות, בחניון של מקום העבודה, בצמת. יש כאלה שמחליפים רגל בכל רגע, לא מפסיקים להסתכל על השעון, מתקשרים מדי פעם "מה קורה?" ובאפן כללי משדרים קצר רוח. ויש כאלה שמחכים בסבלנות. הם יודעים שזו הודמנות להראות שהם מוכנים להקדיש משהו בשביל בן הזוג שלהם. עבורם זו אינה שעה אבודה, זו שעת הבעת מסירות נדידה.

אברהם לא חשב רק על הצד הטכני של המצוה שנתן לו ה', אלא גם על מה שהיא מבטאת, ולכן בש'לקחו' לו את המצוה הוא הצטער. בשנחשב על המאמצים שאנו מקדישים עבור היקרים לנו, לא פטרחה אלא כמתנת-רגש, נשקה את הזוגיות בטל של שמחה ואשר.

מי מקנא בעל הייסורים

תובנה
מרגשת

טסטון יומי שיאיר לכם את היום



מקורות והערות

א. מדרש אגדה, בראשית, כב.ג.



מסכת קידושין ■ דף מ'

שָׁכַר עַל הַמַּחֲשָׁבָה

יוסף שָׁמַע כִּי שָׁכְנוּ יוֹשֵׁב "שִׁבְעָה" בְּעִיר אַחֶרֶת, עַל פְּטִירַת אָמוֹ. הוּא תִּכְנֶנּוּ לְנִסּוּעַ אֵלָיו וּלְנַחֲמוֹ, אֶךְ לְפַתַּע חָלָה וְנֶאֱלָץ לָנוּחַ בְּמִיטָתוֹ בְּמַצּוֹת הָרוֹפֵא.

צַעַר רַב הֶצְטַעַר יוֹסֵף, עַל שְׁאִינוֹ יְכוּל לְנִסּוּעַ לְנַחֵם אֶת שָׁכְנוֹ, אֶךְ רַב בֵּית הַכִּנְסֶת אָמַר לוֹ אֶת מָה שֶׁלְּמַדוּ חֲז"ל מִן הַפְּסוּק בְּסֵפֶר מְלָאכִי: "אִזּוּ נִדְבְּרוּ יִרְאִי ה' אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וַיִּקְשֹׁב ה' וַיִּשְׁמַע וַיִּכְתֹּב סֵפֶר זְפָרוֹן לְפָנָיו לִירְאֵי ה' וּלְחֹשְׁבֵי שְׁמוֹ". לומדים מִכָּה כִּי גַם יְהוּדֵי שִׁחֲשֵׁב לְקַיֵּם מִצְוָה, אֶךְ בְּסוּף נֶאֱנָס וְלֹא הִצְלִיחַ לְקַיְמָהּ, זֹכֶה לְשָׁכַר מִפְּנֵי שִׁרְצָה לְקַיֵּם מִצְוָה.

ערוץ היוטיוב של 'תלמוד ישראלי'



קבלת התפלות בזכות השמחה

תרומה דף קסה.

תרגום

“ועלוזו לפניו”
(תהלים, סח, ה). לא
כתוב ‘מלפניו’, אלא
‘לפניו’, שהרי אין מי
שידע בו כלום. אבל
לפניו, מי שנכנס אצל
הרקיע הזה, צריך
להכנס בשמחה ולא
בעצב כלל, משום
שהרקיע הזה גורם,
ששם לא שורה עצב
ורגז כלל, שהרי שם
הכל בשמחה.

“ועלוזו לפניו”. מלפניו לא כתיב,
אלא לפניו, דהא לית מאן הינדע
ביה כלום. אבל לפניו, מאן דעייל
לקמיה דהאי רקיע, אצטריך
למיעל בחדוה, ולא בעציבו כלל,
בגין דהאי רקיעא גרים, דתמן
לא שריא עציבו ורוגזא כלל,
דהא תמן כלא איהו בחדוה.

ברקיע הפנימי אליו נכנסות התפלות לפני ולפנים, נתן להכנס בזכות השמחה, כיון שבמקום פנימי זה לא שורה עצבות אלא שמחה, לכן האדם שרוצה להתדבק באותו מקום צריך להיות דומה אליו ואזי מצא מין את מינו ונעור (עבודה זרה, עג). וישנה המשכת שפע בכל העולמות. וכך כותב רבנו האר"י (שער הפנות, דף א.א): “אסור לאדם להתפלל תפלתו בעצבון, ואם נעשה כך אין נפשו יכול לקבל האור העליון הנמשך עליו בעת התפלה. אמנם בעת שמתנדדה הודו ומפרט חטאיו, אז טוב להתעצב בלבד, אבל בשאר התפלה נמשך לו נוק נפלא גדול על ידי עצבותו, אבל צריך להראות לפניו יתברך הכנעה גדולה באימה ויראה, אמנם תהיה בשמחה יתרה וגדולה בכל האפשר, כדמיון העבד המשמש את רבו בשמחה יתרה, ואם משמשו בעצבות עבודתו נמאסת לפניו. וכמעט שעקר המעלה והשלמות והשגת רוח הקדש תלויה בדבר זה, בין בעת תפלתו ובין בשעושה איזה מצוה משאר המצות”.

מצות קריאת שמע

א. פתיחה

נצטוינו בתורתנו הקדושה לקרא קריאת שמע שתי פעמים בכל יום, פעם אחת בערב ופעם אחת בבקר, שנאמר: 'וּדְבַרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתְךָ וְכוּ' וּבְשִׁכְבְּךָ וּבְקוּמְךָ, וְלָמַדוּ חַז"ל 'בְּשִׁכְבְּךָ' בְּשִׁעָה שְׁבַנִי אָדָם שׁוֹכְבִים - בְּעֶרֶב, וּבְקוּמְךָ' בְּשִׁעָה שְׁבַנִי אָדָם קָמִים - בְּבֹקֵר¹.

ב. שלש פרשיות

בקריאת שמע קוראים שלש פרשיות הכתובות בתורה, ואלו הן:
א. 'שמע - ואהבת'. ב. 'והיה אם שמע'. ג. 'ויאמר'.

הטעם שקבעו חכמינו לקרא את הפרשיות בסדר זה, לפי שבפרשת 'שמע' יש צווי על יחוד ה' ואהבתו וצווי על למוד התורה, שענינים אלו הם העקר הגדול, שהכל תלוי בהם. לאחר מכן קוראים פרשת 'והיה אם שמע', לפי שבפרשה זו יש צווי על שאר כל המצוות. ולאחר מכן קוראים פרשת 'ציצית' שגם בה יש צווי זכירת כל המצוות².

מקורות והערות

1. ברכות דף י' ע"ב וברמב"ם ספר המצות עשה י' ובחינוך 2. רמב"ם פרק א' מהלכות קריאת שמע הלכה ב'.
מצוה ת"כ.